

Ålands landskapsregering
registrator@regeringen.ax

Referens
ÅLR 2018/5722
Helena Blomqvist

Ärende: Ungdomsrådets remissvar gällande lagförslag om vattenlag

Bakgrund

Ungdomsrådet grundades hösten 2022 på initiativ av Utvecklings- och Hållbarhetsrådet. Syftet med gruppen är att öka Ålands ungdomars inflytande i politiken och landskapets vidare utveckling.

Ungdomsrådet består utav medlemmar i ålder 15–20 år. Medlemmarna i rådet utses av studenterådet från Ålands yrkesgymnasium, Ålands lyceum och yrkesträningsprogrammet. Också Ålands Folkhögskola och aktiva inom Ung Resurs har möjlighet att utse medlemmar. Medlemmarna väljs för en period om ett år. Ungdomsrådet träffas en gång i månaden och diskuterar aktuella politiska frågor.

Ungdomsrådet bestämde i mötet i november 2022 att rådet vill diskutera vattenlagen. Susanne Vävare och Mikael Wennström från landskapsregeringen bjöds in till mötet i december och de presenterade lagförslaget samt inledde diskussionen om den nya vattenlagen med ungdomsrådet. Ungdomsrådet fortsatte diskussioner om vattenlagen på mötet i januari 2023 samt på Teams.
Ungdomsrådet vill varmt tacka Susanne och Mikael för presentationen och diskussioner!

Lagförslagets syfte och bakgrund

Enligt lagförslaget är Östersjön övergödd, där finns döda bottnar och stora förändringar har påverkat växt- och djurlivets livsbetingelser.

De åländska vattnen påverkas dels av egna utsläpp, dels av belastning som kommer från andra länder via havsströmmar och nederbörd. Arbetet för att förbättra vattenkvaliteten måste därför bedrivas på två fronter, dels genom åtgärder på Åland för att minska de egna utsläppen, dels genom internationellt samarbete. Den lokala näringsbelastningen härstammar främst från jord- och skogsbruk, fiskodling och bosättning.¹

Landskapsregeringen föreslår att vattenlagen ersätts med en ny lag, i syfte att uppnå god status för vatten och främja en långsiktigt hållbar utveckling.

Det har kommit krav från EU kopplat till vatten och tanken med den nya vattenlagen är att koppla ihop och uppfylla kraven från EU:s vattendirektiv, det marina direktivet och EU-domar (EU-domstolens beslut som hjälper medlemsländer att tolka vattendirektiv) tydligare.

EU:s vattendirektivs huvudsyfte är att skydda och förbättra vattenmiljön med dess olika ekosystem. Det innehåller åtgärder som medlemsländerna ska vidta för att skydda, förbättra och återställa vattenstatus.

¹[Förvaltningsplan för de åländska vattnen](#), kap. 9.

EU- domen "Weserdomen" förtydligar hur reglerna i vattendirektivet ska tolkas. Enligt den har medlemsländerna en skyldighet att inte ge tillstånd till verksamheter om försämring av vattenstatus riskeras eller uppnående av god miljöstatus äventyras.

Åland ska följa EU:s vattendirektiv och Weserdomen (som förtydligar vattendirektiven) redan idag men i den nya vattenlagen ska dessa krav från EU vara tydligare än i den nuvarande vattenlagen.

Lagförslaget har särskild betydelse för de strategiska utvecklingsmålen 3 och 4. Dvs. en god vattenkvalitet, ekosystem i balans samt biologisk mångfald. Som en följd kan ett uppnående av dessa mål positivt påverka människors hälsa och välbefinnande enligt mål 1, samt attraktionskraft för boende, besökare och företag enligt mål 5.²

Ungdomsrådets kommentarer

Unga ska ha lika mycket att säga om vatten och vattenkvalitet som någon annan åldersgrupp. Vattenkvalitet påverkar också ungdomar och vår hälsa och välbefinnande. Tillgång till rent dricksvatten, ren mat och rena badstränder viktiga för oss. Exempelvis i somras stängdes några åländska badstränder på grund av bakterier.

Ungdomsrådet tycker att det är viktigt att olika verksamheter ska agera på ett sätt som är bäst för vatten. När det finns olika alternativ att göra saker borde man på alla sätt och vis göra det som är bättre för vatten. Man ska vara medveten över att till exempel fiskodlingar kommer påverka vattenkvalitet på ett eller annat sätt, och att det finns bättre sätt än fiskodlingar i öppet vatten, som exempelvis landbaserad odling möjligen kombinerat med ett slutet vattensystem eller bara med bättre möjligheter att rena vatten innan det når naturen.

Ungdomsrådet tycker också att det är viktigt att olika verksamheter kompenserar för det försämring som de gör i vattenkvalitet. Om det inte finns något sätt att effektivt förbättra vattenkvalitet så kan inte verksamheter få försämma vattenkvaliteten. Ungdomsrådet ser det som rimligt att de som försämrar vattenkvalitet mest ska också avgränsas mest.

På mötet med Susanne Vävare och Mikael Wennström diskuterade vi vikten av tillsynen och att även om det redan finns instruktioner inom EU som Åland också måste följa (så som EU:s vattendirektiv och Weserdomen), är det ändå viktigt att den åländska lagen blir tillräckligt tydlig för tillsynsmyndigheterna att tillämpa den. **Ungdomsrådet tycker att myndigheter ska vara aktiva med tillsynen och att det är viktigt att övervakningen görs kontinuerligt och effektivt.**

Klimatförändring nämndes i diskussioner som ett av de största problem för Östersjön. Ungdomsrådet vill påminna om att även om klimatfrågan inte finns direkt med i vattenlagen så är det något som finns i bakgrunden och kommer att påverka också den åländska vattenkvaliteten.³

Mariehamn, den 24 januari 2023

Ungdomsrådet

² [Lagförslag: Vattenlag. Utkast 11 november 2022.](#)

³ Se mer info t.ex. här: <https://johnnurmisenfaat.io/sv/ostersjon/klimatforandringen-och-ostersjon/>